

Aan de commissie Zorg, Welzijn,
Cultuur en Sport

Geachte commissieleden,

In het actualiteitendebat op 25 augustus 2022 is door de toenmalige wethouder Zorg, Ouderen en Jeugdzorg de toezegging gedaan om binnen een jaar een brief met een evaluatie te sturen naar aanleiding van de bespreking van de actualiteit 'Nabestaanden verdienen antwoorden'. Vraag vanuit de raad was welke mogelijkheden het college ziet om het gesprek met het Rijk aan te gaan over de aanpassing van wetgeving, zodat onafhankelijk onderzoek mogelijk is wanneer een dader met psychiatrische problematiek niet in beeld is bij instanties. Met deze brief geef ik invulling aan deze toezegging.

Achtergrond

Eind 2018 heeft het tragisch overlijden van de Amerikaanse studente Sarah P. plaatsgevonden. Sarah P. is door haar huisgenoot omgebracht die psychische problemen had. Het gemeentelijk meldpunt personen met verward gedrag en het wijkteam waren hierbij al voorafgaand aan de gebeurtenis geïnformeerd en betrokken vanuit de eerste verkennende gesprekken. De gebeurtenis viel niet onder de calamiteitsdefinitie¹ vanuit een wettelijk toezichthouder (Toezicht Wmo en/of Inspectie). Gezien de ernst van de gebeurtenis en de wens tot leren is naar aanleiding van het incident een leeronderzoek uitgevoerd door het Zorgconsulaat naar de gevolgde werkprocessen en beleidsmatige keuzes. Dit heeft geleid tot een aantal aanpassingen in de werkprocessen (o.a. ingang meldpunt, rol wijkteam en werkafspraken tussen het meldpunt en de crisisdienst). De commissie ZWCS is hier per brief op 10 maart 2020 over geïnformeerd (20bb003238). Verder heeft de commissie destijds gevraagd om een onafhankelijk breed onderzoek te laten uitvoeren waarbij alle informatie (incl. politieverhoren en informatie uit het strafrecht) betrokken wordt. Uitkomsten van dit traject zijn met de commissie op 15 juli 2021 gedeeld (21bb010021).

De gevolgde escalatiestappen

¹ De wetgeving die in deze casus van toepassing is, de Wmo 2015 en de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg (Wkkgz), geeft aan dat een calamiteitenonderzoek uitgevoerd kan worden als de cliënt schade heeft opgelopen. In deze casus heeft de cliënt geen schade opgelopen. Hij is de dader en heeft de meldster zeer ernstige schade toegebracht met fatale afloop. Hiermee bestaan er geen wettelijke bevoegdheden voor Toezicht Wmo Rotterdam-Rijnmond en/of Inspectie om een calamiteitenonderzoek te doen.

Naar aanleiding van het verzoek van de commissie ZWCS om te komen tot een breed en onafhankelijk onderzoek is gedurende 2020 en 2021 een intensief traject doorlopen waarbij de volgende opschalingsmogelijkheden ingezet zijn:

- Landelijke onafhankelijke onderzoeksinstanties zijn benaderd: zowel de Onderzoeksraad voor Veiligheid als Toezicht Sociaal Domein² zijn benaderd met de vraag om dit onderzoek uit te voeren. Beide instanties hebben hierop afwijzend gereageerd³. De Onderzoeksraad voor Veiligheid heeft laten weten dat het onderzoek niet zou passen binnen hun opdracht. Toezicht Sociaal Domein heeft laten weten geen wettelijke grondslag te zien om onafhankelijk calamiteitenonderzoek uit te voeren. Bovendien hebben de onafhankelijke landelijke toezichthouders geen bevoegdheid om strafrechtelijke informatie op te vragen. Dit laatste is een taak van het OM, waarbij reeds een strafrechtelijk onderzoek naar het incident is gedaan dat heeft geleid tot veroordeling van de dader.
- Opschaling richting VWS heeft plaatsgevonden, zowel richting Directeur-Generaal langdurige Zorg VWS als de toenmalige minister van VWS. Beiden zijn niet ingegaan op ons verzoek voor een onafhankelijk onderzoek naar de casus en evenmin op het verzoek om het wettelijk mogelijk te maken dat vergelijkbare onderzoeken uitgevoerd kunnen worden.
- Opschaling naar de Tweede Kamer heeft plaatsgevonden o.a. via contact met de Kamerfracties. Dit heeft geleid tot vragen die in een debat gesteld zijn en tot Kamervragen over 'Nog steeds geen onderzoek Sarah'. Uitkomst hiervan is echter dat het ministerie van VWS geen noodzaak ziet om de wet hierop aan te passen⁴;
- Opschaling naar de Nationale Ombudsman: de Nationale Ombudsman heeft laten weten dat hij geen ongewenste leemte ziet in de huidige wet- en regelgeving voor een breed onafhankelijk onderzoek⁵.

Evaluatie

Bij een heftige gebeurtenis zoals het overlijden van Sarah P. is de wens tot leren groot. Herhaling van soortgelijke situaties in de toekomst willen wij minimaliseren en onze werkprocessen die hiermee (mogelijk) samenhangen willen wij optimaliseren. Het leeronderzoek vanuit de Zorgconsul heeft hier handvatten voor gegeven welke reeds zijn toegepast. Om te zorgen dat dergelijk unieke maar tragische gebeurtenissen breed en onafhankelijk onderzocht kunnen worden, zijn de afgelopen periode alle denkbare opschalingsmogelijkheden doorlopen.

Dit is gedaan zowel richting de landelijke onderzoekspartijen als de politiek. Aangezien de toezichthoudende organisaties, landelijke regelgevers en de landelijke politiek zich tot nu toe steeds op hetzelfde standpunt hebben gesteld, namelijk dat er geen onwenselijke leemte in de wetgeving is, zullen nieuwe acties geen nieuwe inzichten en/of oplossingen opleveren. De voorbereidingen op de Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams) en het Wetsvoorstel gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden (WGS) hebben een moeizaam proces doorlopen.

² Betreft vier Rijksinspecties samen: Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, Inspectie Justitie en Veiligheid, Inspectie van het Onderwijs en de Nederlandse Arbeidsinspectie.

³ Zie brief: 20bb9322.

⁴ De beantwoording van de Kamervragen is gedeeld via de bijlage bij de brief 21bb010021.

⁵ De brief van de Nationale ombudsman n.a.v. verzoek om wettelijke verruiming mogelijk te maken is gedeeld via de bijlage bij de brief 21bb010021.

Wat we zien is dat er bij de verwezenlijking hiervan helaas veel aandacht uitgaat naar de privacybescherming van betrokkenen, en minder naar de noodzaak van gegevensdeling binnen het sociaal domein en tussen het sociaal domein en veiligheid. Ons college blijft zich er hard voor maken om via de politieke lijn invloed uit te oefenen op deze discussie.

Hopende u voldoende te hebben geïnformeerd stel ik voor om de toezegging 'Nabestaanden verdienen een antwoord' (22bb005534) als afgedaan te beschouwen.

Met vriendelijke groet,

R. Buijt
Wethouder Zorg, Ouderen, Jeugdzorg